

A Semiotic Analysis of Trump's Iran-Related Images Tweeted During the Iran-US War

Behrokh Ganji , PhD student in Media Management, Faculty of Social Sciences, Communication and Media, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)
Email: 0067087248@iau.ir

Tohid Moharrami , Faculty Member of the Institute of Culture, Art and Communication, Tehran, Iran. Email: moharramitohid@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction: In the Age of Digital Public Diplomacy, social media platforms have become key arenas for meaning-making, enemy representation, and the legitimization of military actions. Donald Trump, the former US president, during the military and media war between Iran and the United States in the Iranian calendar years 1404-1405 (2025-2026 CE), used a Twitter (now X) as a platform to disseminate images related to Iran. These images went beyond mere news reporting; they conveyed implicit ideological meanings. Despite numerous studies examining the textual content of Trump's tweets, a systematic semiotic analysis of the images he posted—particularly during the peak of military tensions—remains a significant research gap. This research aimed to identify and analyze the semiotic systems employed in Donald Trump's tweeted images about Iran during the 1404-1405 war period and to decode their implicit connotations, myths, and ideological functions.

Methods: This qualitative study adopted an integrated semiotic approach based on Roland Barthes' theory (denotation, connotation, and myth) and Charles Sanders Peirce's triad (symbol, index, and icon). The research population consisted of all images posted by Trump's official account (or his verified alternative accounts) during 1404-1405 that contained explicit or implicit references to Iran. A purposive, criterion-based sample of 74 images was selected based on the principle of theoretical saturation. Data were collected through systematic searches of Twitter/X and digital archives (e.g., the Wayback Machine) and stored along with their meta-data. The analysis proceeded in four stages: (1) initial coding and description of visual signifiers; (2) analysis of connotations; (3) identification of myths; and (4) analysis of binary oppositions and ideological functions. MAXQDA software was used to assist with coding and categorization. Trustworthiness was enhanced through methodological triangulation (combining Barthes' and Peirce's approaches) and peer debriefing. Dependability was supported through an audit trail and a detailed codebook.

Findings: Classification of visual signifiers: Five main categories emerged: maps and borders (30%, e.g., manipulated maps of Iran featuring red arrows and the removal of Iranian islands), flags and national symbols (26%, e.g., Iranian and US flags presented in opposition and the Iranian flag depicted on sinking ships), military technologies (22%, e.g., aircraft carriers, submarines, drones, and missiles), leaders' and commanders' faces (15%, e.g., Trump and military commanders observing the scene), and abstract threat symbols (7%, e.g., storm clouds, fire, and the "red button"). Connotative meanings: Three dominant connotative themes were identified: (a) "existential, all-out threat"—conveyed through a circling red arrows on maps of Iran; (b) "annihilation and sinking"—represented through sinking Iranian fleets and falling drones, accompanied by captions such as "Dropping like a

butterflies”; and (c) “strategic ambiguity with temporal urgency”—reinforced by the “cunning phrase ‘Time As of the Essence’ and imagery of storms. Myths: Three overarching myths were reproduced: (1) “The myth of defeated and passive Iran”—which systematically erases Iran’s military agency (e.g., by ignoring claims that Iran retained 0% of its missile arsenal); (2) “The myth of America as a vanguard of military Christianity”—in which Trump presented as a noble commander protecting “civilization” from the “wild East”; and (3) “the myth of the ticking nuclear bomb”—which depicts Iran as an imminent existential threat, despite Iran’s longstanding claims that its nuclear program is peaceful. Binary oppositions: Six oppositions structured the visual discourse: Us/Them, Power/Weakness, Peace/War, Civilized/Barbaric, Future/Past (Trump vs. Obama/Biden), and Calm/Storm. These oppositions function to construct Iran as the “other” while associating Western audiences with Trump’s discourse. Ideological functions: The images served three main purposes: (a) legitimizing military action against Iran; (b) delegitimizing Trump’s domestic political rivals, particularly Obama and Biden; and (c) creating a psychological climate of threat and urgency intended to pressure Iranian decision makers. Additional finding: A notable “absence” of positive Iranian signifiers (e.g., ordinary people, natural landscapes, scientific achievements, and cultural heritage sites such as Persepolis) was observed across all 74 images. This absence itself functions as a sign, indicating that Iran is reduced to a “security problem” and a “military target” rather than represented as a living civilization.

Conclusion: Trump’s “sweetened” images during the 404–405 Iran–US war were not merely reflections of military events but functioned as powerful instruments in hybrid warfare and the broader battle over competing narratives. Through simple yet potent visual signs (maps, flags, storms, and sinking ships) and the reactivation of longstanding Orientalist myths, Trump and his media team contributed to constructing a visual discourse that could legitimize military violence against Iran. The “systematic absence” of positive representations of Iran suggests that this discourse sought the “semiotic erasure” of Iran as a living cultural identity. Theoretical contributions: This research offers an integrated Barthes–Peirce semiotic model for analyzing crisis visual diplomacy. It proposes the concept of “digital Orientalism”—the reproduction of Orientalist stereotypes through contemporary digital visual tools, including AI-generated images, infographics, and manipulated maps. The finding of a “zero sign” (the absence of positive Iranian signifiers) extends the application of semiotic theory to the analysis of visual discourse. Practical contributions: For Iranian media and cultural institutions, the study identifies the adversary’s visual patterns and suggests counter-strategies, including the production of alternative representations highlighting Iran’s defensive capabilities, scientific achievements, natural landscapes, and cultural heritage. For international relations and soft power analysts, the proposed model provides a framework for decoding image-based psychological operations. For defense policymakers, understanding the myths reproduced by the adversary (e.g., the “ticking bomb” and “defeated Iran”) can contribute to the design of effective counter-narratives. In the era of visual diplomacy, military assistance and verbal diplomacy alone are insufficient. Iran needs a “semiotic corps” comprising graphic designers, filmmakers, media experts, and semioticians capable of producing powerful, credible, and constructive visual counter-narratives of Iran—not the mythologized image of Iran constructed by its adversaries. In this context, a “meaning production”—the heart of contemporary soft power—can function as a strategic resource for responding to semiotic aggression.

Keywords: Semiotics, Tweeted Images, Donald Trump, Iran–US war.

نشانه‌شناسی تصاویر توییت شده توسط ترامپ در جنگ ایران و آمریکا با مضمون ایران

بهرخ گنجی^۱، توحید محرمی^۲

چکیده

در عصر دیپلماسی عمومی نوین، شبکه‌های اجتماعی به عرصه‌ای کلیدی برای بازنمایی قدرت، برساخت معنا و مدیریت منازعات ژئوپلیتیکی تبدیل شده‌اند. در این راستا پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تحلیل نظام‌های نشانه‌ای به کاررفته در تصاویر توییت شده دونالد ترامپ با مضمون ایران در بازه جنگ ۱۴۰۴-۱۴۰۵ و رمزگشایی از دلالت‌های ضمنی، اسطوره‌ها و کارکردهای ایدئولوژیک آن‌ها انجام شد. روش: تحقیق حاضر از نوع کیفی و به روش نشانه‌شناسی تلفیقی مبتنی بر آرای رولان بارت (لایه‌های دلالت صریح، ضمنی و اسطوره) و چارلز سندرس پیرس (سه گانه نشانه: نماد، نمایه، شمایل) انجام گرفت. جامعه پژوهش شامل کلیه تصاویر توییت شده توسط حساب رسمی ترامپ در بازه ۱۴۰۴-۱۴۰۵ بود. نمونه‌ای به حجم ۲۷ تصویر به روش نمونه‌گیری هدفمند معیارمحور و بر اساس اصل اشباع نظری انتخاب شد. داده‌ها در چهار مرحله (کدگذاری اولیه، تحلیل دلالت ضمنی، کشف اسطوره‌ها و تحلیل تقابل‌های دوگانه) تجزیه و تحلیل شدند. اعتبار یافته‌ها از طریق مثلث‌سازی روشی و بازمینی هم‌تا تأمین گردید. یافته‌ها: پنج دسته دال بصری شناسایی شد: نقشه و مرزها (۳۰ درصد)، پرچم و نمادهای ملی (۲۶ درصد)، فناوری‌های نظامی (۲۲ درصد)، چهره رهبران (۱۵ درصد) و نمادهای تهدید انتزاعی (۷ درصد). در سطح دلالت ضمنی، سه مضمون اصلی «تهدید وجودی تمام‌عیار»، «انهدام و نابودی زیر آب» و «ابهام راهبردی با اضطراب زمانی» استخراج گردید. سه اسطوره کلان بازتولید شده عبارت بودند از: «اسطوره ایران شکست‌خورده و منفعل»، «اسطوره نجات‌دهنده آمریکا (مسیحیت نظامی)» و «اسطوره بمب ساعتی هسته‌ای». نتیجه‌گیری: تصاویر توییت شده ترامپ در بازه جنگ ۱۴۰۴-۱۴۰۵ صرفاً بازتاب رویدادهای نظامی نبودند، بلکه سلاح‌هایی راهبردی در جنگ ترکیبی و نبرد روایت‌ها به شمار می‌رفتند. ترامپ با بهره‌گیری از نشانه‌های بصری ساده اما پرمعنای نقشه، پرچم، طوفان و غرق‌شدگی و بازتولید اسطوره‌های شرق‌شناسانه کهن، موفق شد افکار عمومی آمریکا و جهان را برای پذیرش خشونت نظامی علیه ایران آماده سازد.

واژگان کلیدی

نشانه‌شناسی، تصاویر توییت، جنگ ایران و آمریکا، بازنمایی ایران، ترامپ.

مقدمه

در عصر دیپلماسی عمومی نوین، شبکه‌های اجتماعی به عرصه‌ای کلیدی برای بازنمایی قدرت، بر ساخت معنا و مدیریت منازعات ژئوپلیتیکی تبدیل شده‌اند. در این میان، تویتر به دلیل ماهیت بی‌درنگ، صریح و ویروسی خود، به ابزار راهبردی سیاست‌مداران به ویژه در لحظات بحرانی بدل گشته است. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور پیشین ایالات متحده، با رویکردی بی‌سابقه، نه تنها از تویتر به عنوان سکویی برای اعلام مواضع رسمی بلکه به مثابه بستری برای جنگ‌های روانی و هویت‌زدایی از دشمنان بهره برد. یکی از حساس‌ترین مقاطع این رویه، اوج تنش‌های نظامی و رسانه‌ای میان ایران و آمریکا به ویژه پس از ترور سردار قاسم سلیمانی در ژانویه ۲۰۲۰ و واکنش‌های متقابل بود. در این بازه، تصاویر منتشرشده توسط ترامپ، از نقشه‌های نشانه‌دار گرفته تا نمادهای تهدید، تنها رویدادهای خبری صرف نبودند، بلکه به مثابه متونی نشانه‌شناختی عمل کردند که برای بازتعریف «ایران» به مثابه «دشمنی همه‌جانبه» و «تهدیدی وجودی» به کار گرفته شدند. تحلیل این تصاویر، پرده از لایه‌های پنهان معنا، کلیشه‌های شرق‌شناسانه و استراتژی‌های گفتمانی فرومایه‌ای برمی‌دارد که فراتر از جنگ فیزیکی، در میدان نشانه‌ها و نمادها جاری بوده است.

از این رو پژوهش حاضر در چارچوب نشانه‌شناسی اجتماعی-گفتمانی، به تحلیل شیوه‌های بازنمایی «ایران» در تصاویر توییت‌شده توسط دونالد ترامپ در بستر بحران نظامی ایران و آمریکا (بازه تنش نظامی ایران و آمریکا: ۱۴۰۴-۱۴۰۵) می‌پردازد. در این بازه، توییت‌های تصویری ترامپ (شامل اینفوگرافیک‌ها، نقشه‌های جعلی، نمادهای پرچم، تصاویر تأسیسات نظامی و نشانه‌های هویتی) به حجم و دفعات بی‌سابقه‌ای منتشر شدند که نه تنها منعکس‌کننده مواضع سیاسی، بلکه سازنده گفتمانی تهدیدمحور علیه تمامیت سرزمینی، فرهنگی و سیاسی ایران بودند. این تصاویر در شبکه‌های جهانی بازنشر گسترده‌ای یافتند و به بستری برای تولید «حقیقت‌نمایی» بصری درباره ایران تبدیل شدند.

از سویی با وجود انبوه پژوهش‌های انجام‌شده درباره سیاست‌های دونالد ترامپ در قبال ایران، اکثر مطالعات معطوف به تحلیل محتوای متنی توییت‌ها، تحلیل گفتمان سیاسی یا بررسی کارکردهای دیپلماسی عمومی بوده‌اند. همچنین، مطالعات نشانه‌شناختی موجود در حوزه ارتباطات بحران، بیشتر بر تصاویر رسانه‌های خبری متمرکز بوده‌اند و کمتر به تصاویر منتشرشده مستقیم توسط یک رهبر سیاسی در

بستر شبکه اجتماعی پرداخته‌اند. به‌طور مشخص، تحلیل نظام‌مند نشانه‌شناختی از چگونگی رمزگذاری «هویت ایرانی» در تصاویر توییت‌شده ترامپ، بر اساس الگوهای نشانه‌شناسی لایه‌ای (مانند رمزگان‌های بارت و پیرس) در ادبیات علمی موجود، یک خلاً پژوهشی آشکار است. به عبارت دیگر، ما می‌دانیم که ترامپ توییت‌های تصویری ضدایرانی منتشر می‌کرد، اما نمی‌دانیم این تصاویر با استفاده از کدام دال‌های بصری، چه مدل‌های پنهان ایدئولوژیکی درباره ایران برساختند و این برساخت چگونه در خدمت مشروعیت‌بخشی به اقدامات نظامی و تحقیر هویت ملی ایران بوده است؛ بنابراین اهمیت این پژوهش در دو سطح نظری و کاربردی قابل تبیین است. از لحاظ نظری، این تحقیق به بسط مرزهای نشانه‌شناسی تصویری در عرصه «دیپلماسی بحران» و «رسانه‌های شخصی رهبران سیاسی» کمک می‌کند و مدلی تحلیلی برای رمزگشایی از ایدئولوژی‌های نهفته در تصاویر سیاسی- نظامی ارائه می‌دهد. از جنبه کاربردی، نتایج این تحقیق برای پژوهشگران علوم ارتباطات، تحلیل‌گران روابط بین‌الملل، متخصصان جنگ نرم و نیز نهادهای فرهنگی و رسانه‌ای ایران که با هجمه‌های تصویری دشمن مواجه هستند، روشنگر خواهد بود.

با توجه به موارد فوق، مسئله اصلی پژوهش این است که: «ترامپ در تصاویر توییت‌شده خود طی دوره جنگ نیابتی و تنش مستقیم با ایران (۱۴۰۴-۱۴۰۵)، از کدام نظام‌های نشانه‌ای و رمزگان‌های بصری برای بازنمایی «ایران» استفاده کرده و این بازنمایی‌ها چه دلالت‌های ضمنی و ایدئولوژیکی در بر داشته‌اند بدین ترتیب، این پژوهش از طریق نشانه‌شناسی لایه‌ای و رمزگشایی دال‌های مرکزی تصاویر، به دنبال آشکارسازی ایدئولوژی پنهان در پس‌زمینه بصری توییت‌های ترامپ درباره ایران خواهد بود.

اهداف تحقیق

هدف اصلی:

– شناسایی و تحلیل نظام‌های نشانه‌ای به کاررفته در تصاویر توییت‌شده توسط دونالد ترامپ در بازه تنش نظامی ایران و آمریکا (۱۴۰۴-۱۴۰۵) که مضمون «ایران» دارند، بر اساس روش نشانه‌شناسی.

اهداف جزئی:

۱. طبقه‌بندی انواع دال‌های بصری (مانند نمادهای جغرافیایی، پرچم‌ها، نقشه‌ها،

۲. رمزگشایی لایه‌های دلالت صریح و ضمنی این تصاویر به منظور شناسایی معنای آشکار و پنهان آن‌ها درباره ایران.
۳. کشف اسطوره‌ها یا گفتمان‌های مسلط بازتولیدشده در این تصاویر (مانند «ایران به مثابه تهدید هسته‌ای»، «ایران به عنوان حامی تروریسم» یا «ایران به مثابه دشمن تمدن غرب»).
۴. تحلیل تقابل‌های دوگانه حاکم بر تصاویر (مانند ما/آن‌ها، متمدن/وحشی، صلح/جنگ، غرب/شرق) و نقش آن‌ها در برساخت «دیگری» ایرانی.
۵. بررسی کارکردهای ایدئولوژیک این تصاویر در مشروعیت‌بخشی به اقدامات نظامی آمریکا علیه ایران و تحریک افکار عمومی جهانی.

پیشینه پژوهش

در ادامه به معرفی و مرور پژوهش‌های داخلی و خارجی مرتبط با موضوع «شناسایی تصاویر توییت‌شده توسط ترامپ در جنگ ایران و آمریکا با مضمون ایران» پرداخته می‌شود. سعیدزاده، همکاران (۱۴۰۱) با تحلیل مضمون توییت‌های ترامپ درباره برجام به منظور ارائه الگوی دیپلماسی تویتری ترامپ؛ با رویکرد کیفی و با استفاده از روش تحلیل شبکه مضامین، نتیجه گرفته‌اند: توییت‌های ترامپ حول شش مضمون اصلی سازمان‌یافته‌اند: تهدید و ارباب، تحقیر و توهین، توسل به قانون، خودستایی، سرخوردگی و اذعان به شکست و ایران‌هراسی. اگرچه این پژوهش بر محتوای متنی متمرکز بوده و به تحلیل تصاویر نپرداخته است، اما مضامین استخراج‌شده به خوبی نشان می‌دهد که گفتمان ترامپ علیه ایران بر پایه تخاصم و بازنمایی منفی از هویت ایرانی استوار است و از این جهت چارچوبی مفهومی برای تحلیل نشانه‌شناختی تصاویر توییت‌شده فراهم می‌آورد. ضعف اصلی پژوهش، عدم توجه به لایه‌های بصری و نشانه‌شناختی توییت‌های تصویری است که تحقیق حاضر درصدد پر کردن همین خلأ است.

همچنین رستگار (۱۴۰۳) در تحقیقی با عنوان: تحلیل کاربران منتسب به ایران در محتوای حذف‌شده، با رویکرد تحلیل محتوای کمی و کیفی نتیجه گرفت که توییت‌های پرتکرار و هشتک‌های منتسب به ایران عمدتاً همسویی با ایدئولوژی جمهوری اسلامی ایران داشته‌اند. این تحقیق گرچه مستقیماً به تصاویر توییت‌شده توسط ترامپ

نمی‌پردازد، اما نشان می‌دهد که فضای توییت در بازه تنش ایران و آمریکا به عرصه‌ای نابرابر برای کنشگران ایرانی تبدیل شده و الگوهای حذف محتوا نیز خود نشانه‌هایی از ساختار قدرت در این پلتفرم است. یافته‌های این پژوهش می‌تواند برای تحلیل زمینه‌های تولید و حذف تصاویر ضدایرانی در توییت مفید واقع شود.

در تحقیق دیگری، (مرادی‌فرو امید، ۱۴۰۲) بازنمایی ایران در توئیت‌های دونالد ترامپ را بررسی کرده است. این پژوهش نیز با روش تحلیل مضمون انجام و یافته‌ها نشان داد: در بعد تصویر خود، ترامپ با برجسته‌سازی دستاوردهای جمهوری خواهان و تضعیف دستاوردهای دموکرات‌ها (به‌ویژه باراک اوباما) سعی در مشروعیت‌بخشی به اقدامات ضدایرانی داشته است. در بعد تصویر دیگری، ایران به عنوان «دشمن آمریکا» در سه مقوله «رژیم اقتدارگرا»، «نقض‌کننده دموکراسی» و «برهم‌زننده نظم بین‌الملل» بازنمایی شده است. این پژوهش نشان می‌دهد که گفتمان ترامپ شدیداً تحت تأثیر گفتمان ضدایرانی در ایالات متحده، لابی اسرائیل و ویژگی‌های شخصیتی خود ترامپ (ازجمله کینه از اوباما) بوده است. بااین‌حال، کاستی اصلی پژوهش، تمرکز صرف بر متن توئیت‌ها و غفلت از تصاویر و لایه‌های بصری پیام‌هاست.

تحلیل گفتمان انتقادی سخنانی ترامپ علیه ایران بر اساس مدل ون دایک، نام تحقیق (خادم شیرازی، ۱۴۰۴) است که در این پژوهش، سخنانی ژوئن ۲۰۲۵ دونالد ترامپ علیه ایران با استفاده از روش تحلیل گفتمان انتقادی مبتنی بر مدل ون دایک مورد تحلیل قرار گرفته است. یافته‌ها حاکی از آن است که ترامپ با استفاده از مفصل‌بندی «ما خوب - آن‌ها شرور»، دوگانگی «ما متمدن - آن‌ها غیرعقلانی» و نیز با حذف راهبردی رنج‌های غیرنظامیان ایرانی، زمینه را برای پذیرش خشونت نظامی در افکار عمومی فراهم کرده است. اگرچه این پژوهش بر محتوای گفتاری متمرکز است، اما الگوی تحلیل گفتمانی آن می‌تواند برای تحلیل تصاویر توییت شده ترامپ نیز الهام‌بخش باشد.

در تحقیق اخیر رحیمی (۱۴۰۵) نیز عنوان: تروریسم کلامی ترامپ؛ چگونه زبان به سلاح امنیتی‌سازی علیه ایران تبدیل شد؟ را با رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی بررسی کرده و نتیجه گرفته است: ترامپ با استفاده از واژگانی مانند «نابودی»، «نیروی دریایی در کف دریا» و «رهبران از بین رفته»، تصویری از ایران شکست‌خورده و منفعل ارائه می‌دهد تا به اهداف داخلی (جلب حمایت افکار عمومی آمریکا) و خارجی (فشار بر ایران برای پذیرش توافق) دست یابد. این پژوهش بر آن است که چنین خشونت

کلامی هر چند در برابر برخی کشورها مؤثر بوده، اما در برابر ایران به دلیل مقاومت و عاملیت هویتی ایرانیان موفقیت‌آمیز نبوده است. این تحقیق از جهت نشان دادن نحوهٔ برساخت «دیگری شکست‌خورده» در گفتمان ترامپ اهمیت دارد، هرچند مجدداً به تصاویر توجهی نکرده است.

در پژوهش‌های خارجی نیز، مکی، زاپاویگنا^۱ (۲۰۲۲) تحقیقی با عنوان: برون‌گروه‌سازی و همسوسازی محیطی در تئیت‌های دونالد ترامپ درباره ایران و روش پژوهش؛ تحلیل گفتمان، نتیجه می‌گیرد که استراتژی ترویج با تکیه بر اغراق و بزرگ‌نمایی، برجسته‌ترین استراتژی ترامپ برای جلب توجه مخاطبان بوده است. ترامپ با توسل به جفت‌سازی‌های ایده‌انگاره، ایران را به طور مداوم با داورها و ارزیابی‌های منفی (نظیر غیرقابل اعتماد، تهدیدآمیز و سرکوبگر) گره می‌زند. مهم‌ترین دستاورد این پژوهش برای تحقیق حاضر، شناسایی سازوکارهای زبان‌شناختی ساخت «آن‌ها» در مقابل «ما» و چگونگی تحریک احساس تعلق در مخاطبان بدون نیاز به تعامل مستقیم است که می‌تواند الگویی برای تحلیل تصاویر نیز باشد.

همچنین در مطالعه‌ای دیگر با عنوان: تحلیل گفتمان انتقادی با کمک پیکره از مردم ایران در پیکره متون شبکه‌های اجتماعی دونالد ترامپ (سهیلی و همکاران ۲۰۲۴) نشان می‌دهد ترامپ چگونه از استراتژی «جدایی مردم از حاکمیت» برای کسب مشروعیت انسانی برای اقدامات خود علیه دولت ایران استفاده می‌کند. هرچند این پژوهش بر محتوای متنی متمرکز است، اما الگوی بازنمایی دوگانه «مردم خوب - دولت بد» می‌تواند در تحلیل تصاویر بصری نیز راهگشا باشد.

در همین راستا، مطالعات مرادی‌فر، نصر اصفهانی (۲۰۲۵) با عنوان: چگونگی قاب‌بندی ترامپ از خود و ایران: تحلیلی بر پست‌های شبکه‌های اجتماعی او، نشان می‌دهد دو تصویر مفهومی غالب در پست‌های ترامپ شکل گرفته است. ترامپ به عنوان «نجات‌دهنده جهان» (۷۵ درصد محتوا به این تصویر اختصاص دارد) و ایران به عنوان «دشمن ضعیف» (۲۵ درصد محتوا). تصویر «نجات‌دهنده جهان» از طریق چهار مقولهٔ مضمونی ساخته شده است: زیر سؤال بردن دستاوردهای دموکرات‌ها (۲۳ درصد)، دفاع پیش‌دستانه (۳۹ درصد)، پایان دادن به جنگ (۳۵ درصد) و جلوگیری از ظهور هژمون منطقه‌ای (۳ درصد). این پژوهش به‌طور مشخص نشان می‌دهد که تئیت‌های ترامپ تنها به تخریب ایران اختصاص ندارد، بلکه بیش از آن معطوف

به «خودستایی» و «نجات‌دهنده‌نمایی» از سوی رئیس‌جمهور آمریکا است. این یافته برای تحلیل نشانه‌شناختی تصاویر از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا نشان می‌دهد تصاویر توییت‌شده نه فقط حامل پیام علیه ایران بلکه حامل پیامی در ستایش «من ناجی» ترامپ نیز هستند.

اخلاقی‌سازی جنگ و ساخت دشمن در سخنرانی ۲۰۲۵ ترامپ علیه ایران، نام تحقیق دگاف و اشفیا^۱ (۲۰۲۶) است این پژوهش با استفاده از روش تحلیل گفتمان انتقادی انجام گرفته و نتیجه می‌گیرد: خشونت نظامی در این گفتمان نه به‌عنوان یک انتخاب سیاسی، بلکه به‌مثابه یک «ضرورت اخلاقی» و «وظیفه الهی» بازنمایی می‌شود. این سخنرانی به‌نوعی «بسط» الگوی استدلال بار سنگین است که از توجیه اقتصادی به توجیه امنیتی و اخلاقی تغییر یافته است. این پژوهش از جهت شناسایی استراتژی‌های گفتمانی «اخلاقی‌سازی جنگ» و «ساخت دشمن» اهمیت دارد و می‌تواند چارچوب نظری مناسبی برای تحلیل نشانه‌شناختی تصاویری که ترامپ در مقاطع مشابه (بازهٔ تنش ۱۴۰۴-۱۴۰۵) منتشر کرده است، فراهم آورد.

مبانی نظری پژوهش

تعاریف

نشانه‌شناسی: دانش مطالعه نظام‌های نشانه‌ای (دال و مدلول) و فرآیند تولید معنا در متون بصری، کلامی یا شنیداری. در اینجا منظور تحلیل تصاویر به‌مثابه «نشانگان» حامل معانی آشکار و پنهان است (Barthes, 2007).

تصاویر توییت‌شده: هر نوع محتوای بصری (شامل عکس، اینفوگرافیک، نقشه، نمودار، ترکیب متن و تصویر) که توسط حساب رسمی دونالد ترامپ (هر حساب دیگری که نماینده او باشد) در پلتفرم توییتر (ایکس) در بازه ۱۴۰۴-۱۴۰۵ منتشر شده و به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به «ایران» اشاره دارد.

جنگ ایران و آمریکا: در این پژوهش، «جنگ» صرفاً به معنای درگیری نظامی گسترده و کلاسیک (مانند حمله زمینی، هوایی یا دریایی تمام‌عیار) نیست، بلکه شامل تنش نظامی تشدیدشده، حملات سایبری، ترور شخصیت‌ها، پاسخ‌های موشکی، حضور ناوگان‌های جنگی و هر گونه عملیات نظامی محدود یا گسترده در بازه زمانی یادشده است. این مفهوم با «جنگ ترکیبی» شامل جنگ رسانه‌ای و روانی نیز همراه است.

مضمون ایران: کلیه تصاویری که به نحوی به موجودیت سیاسی-جغرافیایی «ایران»، رهبران، نیروهای نظامی (سپاه، ارتش)، اماکن مذهبی-فرهنگی، تأسیسات هسته‌ای، پرچم، نقشه یا شهروندان ایرانی اشاره دارند (چه مثبت و چه منفی). همچنین در این رابطه پژوهش‌ها تأکید می‌کنند، دیپلماسی سایبری برای ایران نه تنها یک ضرورت، بلکه یک چالش بزرگ در دنیای دیجیتال است. کشورهایی که بتوانند به طور مؤثر از این ابزار برای تقویت روابط بین‌المللی و مقابله با تهدیدات سایبری استفاده کنند، قادر خواهند بود نقش مهم‌تری در نظام جهانی ایفا کنند. ایران با توجه به موقعیت ژئوپلیتیکی خود و تهدیدات متعددی که با آن مواجه است، نیازمند یک دیپلماسی سایبری استراتژیک و هماهنگ است تا بتواند از این فرصت‌ها بهره‌برداری کند و موانع موجود را برطرف سازد. (نقیب السادات، ۱۴۰۴: ۷۸)

– بازنمایی: فرآیند ساخت معنا درباره یک پدیده از طریق زبان و نشانه‌ها. در این تحقیق، بازنمایی ایران یعنی شیوه‌ای که ترامپ از طریق تصاویر، «ایران» را به مخاطبان جهانی نشان می‌دهد و تعریف می‌کند (Hall, 2008).

رمزگان بصری: مجموعه قواعد و قراردادهای فرهنگی که به عناصر تصویری (رنگ، زاویه، کادربندی، نور، نمادها) معنا می‌بخشند.

۱. نظریه‌های مرتبط

این تحقیق از ترکیب چند نظریه نشانه‌شناختی و گفتمانی بهره می‌برد:

نظریه اول: نشانه‌شناسی رولان بارت – لایه‌های دلالت

بارت نشانه را دارای دو سطح می‌داند: دلالت صریح = معنای ظاهری و توصیفی تصویر (مثلاً «نقشه ایران با چند فلش قرمز») و دلالت ضمنی = معنای فرهنگی-ایدئولوژیک ثانویه (مثلاً «ایران در آستانه حمله به همسایگان»). در سطح سوم، اسطوره قرار دارد که یک گفتمان طبیعی‌شده و فراگیر است (مانند «اسطوره ایران تروریست‌پرور»). این نظریه برای تحلیل معانی پنهان تصاویر توییت‌شده ترامپ بسیار کارآمد است (Barthes, 2007).

نظریه دوم: نشانه‌شناسی چارلز سندرس پیرس سه گانه نشانه پیرس نشانه را به سه نوع تقسیم می‌کند:

- نماد: رابطه قراردادی (مثلاً پرچم ایران نماد جمهوری اسلامی).
- نمایه: رابطه همجواری یا علی (مثلاً تصویر دود آتش بازی نمایه بمباران).
- شمایل: رابطه شباهت (مثلاً عکس یک فرمانده ایرانی).

این نظریه به ماکمک می‌کند بفهمیم ترامپ از کدام نوع نشانه برای تأثیرگذاری سریع‌تر بر مخاطب استفاده می‌کند. به نقل از (Fiske, 2007 & Kress, 2010) نظریه سوم: بازنمایی و کلیشه‌سازی (استوارت هال) هال معتقد است بازنمایی از طریق نظام‌های مفهومی و زبانی انجام می‌شود و کلیشه‌ها نقش کلیدی در بازنمایی «دیگری» دارند. در تصاویر ترامپ، ایران اغلب از طریق کلیشه‌های شرق‌شناسانه (خشونت، عقب‌ماندگی، مذهبی‌گری افراطی) بازنمایی می‌شود. این نظریه به تحلیل چگونگی ساده‌سازی و اغراق هویت ایرانی کمک می‌کند (Hall, 2008).

نظریه چهارم: شرق‌شناسی (ادوارد سعید) سعید نشان می‌دهد که غرب (به ویژه آمریکا) همواره «شرق» (ازجمله ایران) را به‌عنوان «دیگری» عقب‌افتاده، غیرعقلانی و تهدیدکننده ساخته تا سلطه خود را مشروع جلوه دهد. توییت‌های تصویری ترامپ در بازه ۱۴۰۴-۱۴۰۵ را می‌توان بازتولید مدرن این گفتمان شرق‌شناسانه در عصر شبکه‌های اجتماعی دانست (Said, 2003). نظریه پنجم: دیپلماسی عمومی دیجیتال و جنگ رسانه‌ای (مانوئل کاستلز) کاستلز معتقد است در عصر شبکه‌ها، قدرت از طریق بازنمایی و جریان‌های ارتباطی اعمال می‌شود. ترامپ با توییت‌های تصویری خود، نوعی «دیپلماسی عمومی تهاجمی» را اجرا می‌کند که در آن تصاویر سلاحی برای شکل‌دهی به افکار عمومی و فشار بر دشمن هستند. این نظریه به ارتباط میان تصاویر و اهداف استراتژیک نظامی-سیاسی می‌پردازد (Castells, 2001).

۲. ارتباط بین نظریه‌ها و هدف تحقیق

هدف اصلی این تحقیق «تحلیل نشانه‌شناختی تصاویر توییت‌شده ترامپ با مضمون ایران در بازه تنش نظامی ۱۴۰۴-۱۴۰۵» است. ارتباط نظریه‌های فوق با این هدف به‌صورت زیر تبیین می‌شود:

جدول ۱. نظریه‌های مرتبط با تحقیق

ردیف	نظریه	کاربرد مشخص در این تحقیق	ارتباط با هدف
۱	بارت (لایه‌های دلالت)	رمزگشایی معانی ضمنی و اسطوره‌های ضدایرانی در تصاویر	پاسخ به سؤالات ۲ و ۳ (دلالت ضمنی و اسطوره)
۲	پیرس (سه‌گانه نشانه)	دسته‌بندی دال‌های بصری به نماد، نمایه و شمایل	پاسخ به سؤال ۱ (دسته‌بندی دال‌ها)

۳	هال (بازنمایی و کلیشه)	شناسایی کلیشه‌های تکراری درباره ایران (مثلاً ایران افراطی)	پاسخ به سؤال ۴ (تقابل‌های دوگانه)
۴	سعید (شرق‌شناسی)	آشکارسازی ریشه‌های گفتمانی و استعماری پشت تصاویر	تبیین ایدئولوژی پنهان و نسبت دادن «دیگری تهدیدکننده»
۵	کاستلز (جنگ رسانه‌ای)	تبیین کارکرد راهبردی تصاویر در مشروعیت‌بخشی به اقدامات نظامی	پاسخ به هدف کاربردی تحقیق (چرا ترامپ این تصاویر را منتشر می‌کند؟)

ارتباط کلان: نظریه‌های نشانه‌شناسی (بارت و پیرس) ابزار روش‌شناختی برای «خواندن» تصاویر فراهم می‌کنند. نظریه بازنمایی (هال) و شرق‌شناسی (سعید) چارچوبی نظری برای تفسیر معانی اجتماعی-ایدئولوژیک این تصاویر ارائه می‌دهند. نظریه دیپلماسی عمومی (کاستلز) نیز تصاویر را در بافتار قدرت و جنگ ترکیبی قرار می‌دهد. ترکیب این نظریه‌ها به محقق امکان می‌دهد نه تنها «چه معنایی» در تصاویر نهفته است را کشف کند، بلکه «چرا و چگونه» آن معانی در خدمت اهداف نظامی-سیاسی آمریکا در بازه ۱۴۰۴-۱۴۰۵ هستند را تبیین نماید. به عبارت دقیق‌تر، هدف تحقیق که شناسایی دال‌های بصری، رمزگان‌ها و دلالت‌های ضمنی تصاویر است، بدون استفاده هم‌زمان از نظریه لایه‌های بارت (برای استخراج معانی)، نظریه پیرس (برای طبقه‌بندی نشانه‌ها) و نظریه شرق‌شناسی (برای تفسیر ایدئولوژیک) ناقص خواهد بود. همچنین نظریه کاستلز توضیح می‌دهد که چرا این تصاویر در بازه زمانی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ (به‌عنوان اوج جنگ ترکیبی) تشدید می‌شوند و چه کارکرد راهبردی دارند.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع کیفی و نشانه‌شناسی با تأکید بر رویکرد تلفیقی از نظریه‌های رولان بارت (لایه‌های دلالت صریح، ضمنی و اسطوره) و چارلز سندرس پیرس (سه‌گانه نشانه: نماد، نمایه، شمایل) است. جامعه و نمونه مورد مطالعه شامل کلیه تصاویر توییت‌شده توسط حساب رسمی دونالد ترامپ در پلتفرم توییتر (ایکس) کنونی در بازه زمانی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ هجری شمسی (مطابق با حدود ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۷ میلادی) که دارای مضمون آشکار یا پنهان مرتبط با «ایران» می‌باشند؛ بنابراین با توجه به ماهیت کیفی و نشانه‌شناختی پژوهش، نمونه به‌صورت هدفمند از نوع نمونه‌گیری معیارمحور انتخاب شد. حجم نمونه ... باشد. معیارهای انتخاب نمونه عبارت‌اند از:

- تصویر به‌طور مستقیم توسط حساب‌رسمی دونالد ترامپ منتشر شده باشد.
- تصویر صراحتاً یا تلویحاً به ایران (جغرافیا، فرهنگ، رهبران، نیروهای نظامی، پرچم، نقشه، اماکن مذهبی یا هسته‌ای) اشاره داشته باشد.
- تصویر در بازه زمانی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ منتشر شده باشد.
- تصویر قابلیت تحلیل نشانه‌شناختی (وجود حداقل یک نشانه بصری قابل رمزگشایی) را داشته باشد.
- نحوه جمع‌آوری داده‌ها: داده‌های این پژوهش به دو صورت اسنادی (کتابخانه‌ای) و دیجیتالی (برخط) جمع‌آوری می‌شوند:
- جستجوی سیستماتیک در پلتفرم توییتر (ایکس) با استفاده از اکانت رسمی ترامپ^۱ (هر اکانت تأییدشده دیگری که ترامپ در بازه مذکور از آن استفاده کرده باشد) و با کلیدواژه‌هایی مانند ایران، تهران، خلیج فارس، انرژی هسته‌ای همچنین هشتک‌های مرتبط. همچنین از ابزارهای جستجوی پیشرفته توییتر (فیلتر بر اساس تاریخ و نوع محتوا=تصویر) استفاده شد.
- استفاده از آرشیوهای آنلاین: به‌منظور دسترسی به تصاویر حذف‌شده یا غیرقابل‌بازیابی، از آرشیوهای معتبر نظیر پولیتی توییت^۲، استفاده می‌گردد. پس از جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل در چهار مرحله و بر اساس رویکرد تلفیقی نشانه‌شناسی بارت و پیرس انجام شد:
- مرحله اول: کدگذاری اولیه و توصیف دال‌های بصری: در این مرحله، پژوهشگر به مشاهده دقیق هر تصویر پرداخته و تمامی عناصر بصری قابل تشخیص (رنگ‌ها، اشکال، نمادها، پرچم‌ها، نقشه‌ها، چهره‌ها، نوشته‌ها، علائم، زاویه دوربین، نورپردازی و غیره) را فهرست می‌کند. این مرحله معادل دلالت صریح در نظریه بارت و شناسایی نشانه‌های شمایی و نمایه‌ای در نظریه پیرس است.
- مرحله دوم: تحلیل دلالت ضمنی: در این مرحله، محقق به دنبال معانی فرهنگی، اجتماعی و ایدئولوژیکی است که هر دال بصری در بافتار خاص بازه جنگ ایران و آمریکا منتقل می‌کند. برای مثال، نمایش نقشه ایران با فلش‌های قرمز می‌تواند دلالت ضمنی «حمله قریب‌الوقوع» یا «تهدید قلمرو» را داشته باشد. برای این کار از رمزگان‌های بصری جان فیسک (رمزگان فنی، اجتماعی و ایدئولوژیک) استفاده می‌شود.

– مرحله سوم: کشف اسطوره‌ها: در این مرحله، محقق سعی می‌کند الگوهای معنایی تکراری و کلان را که در سطحی فراتر از چند تصویر خاص عمل می‌کنند، شناسایی کند. مثلاً اینکه آیا مجموعه تصاویر ترامپ، اسطوره «ایران تروریست‌پرور» یا اسطوره «ایران غیرعقلانی و خودکامه» را بازتولید می‌کنند؟ این مرحله به نظریه بارت و شرق‌شناسی سعید متکی است.

– مرحله چهارم: تحلیل تقابل‌های دوگانه و کارکرد ایدئولوژیک: درنهایت، با استفاده از رویکرد استوارت هال، تقابل‌های دوگانه حاضر در تصاویر (مانند ما/آن‌ها، صلح/خشونت، تمدن/بربریت، غرب/شرق) استخراج و نشان داده می‌شود که چگونه این تقابل‌ها به مشروعیت‌بخشی به اقدامات نظامی آمریکا علیه ایران و تحریک افکار عمومی جهانی کمک می‌کنند. برای سهولت در تحلیل، از نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا (نسخه ۲۰۲۴ یا بالاتر) برای کدگذاری، مقوله‌بندی و ترسیم شبکه مضامین استفاده می‌شود.

اعتبارسنجی داده‌ها: برای دستیابی به قابلیت اعتماد از روش بازبینی همتا و نیز مثلث‌سازی در روش (ترکیب نظریه‌های بارت و پیرس) و در داده‌ها (استفاده از منابع مختلف آرشیوی) استفاده شد. همچنین برای قابلیت انتقال سعی شد تا تحلیل داده‌ها با کمترین سوگیری و حداکثر غنا انجام شود؛ و در بحث قابلیت اطمینان: ضمن استفاده از نظرات اساتید از کدگذار همکار نیز استفاده شد. درنهایت برای تأییدپذیری: سعی شد تا محقق پیش‌فرض‌های نظری و سیاسی خود را اعمال نکند و تفسیرها را مستقیماً از نشانه‌های تصویری و نه از باورهای شخصی استخراج نماید.

یافته‌های پژوهش

در این بخش، یافته‌های حاصل از تحلیل نشانه‌شناختی تصاویر توییت‌شده توسط دونالد ترامپ در بازه زمانی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ شمسی (۲۰۲۵-۲۰۲۶ میلادی) و به‌ویژه تصاویر منتشرشده در ۱۷ مه ۲۰۲۶ ارائه می‌شود. تحلیل داده‌ها مطابق با چهار مرحله روش تحقیق (کدگذاری اولیه و توصیف دال‌های بصری، تحلیل دلالت ضمنی، کشف اسطوره‌ها و تحلیل تقابل‌های دوگانه) انجام شده است.

توصیف جامعه و نمونه آماری

در بازه زمانی فروردین ۱۴۰۴ تا اردیبهشت ۱۴۰۵ (حدوداً آوریل ۲۰۲۵ تا مه ۲۰۲۶)، تنش نظامی ایران و آمریکا به اوج خود رسید. جنگ ایران و آمریکا در ۲۸ فوریه ۲۰۲۶

(۱۰ اسفند ۱۴۰۴) با حملات هماهنگ آمریکا و اسرائیل به تأسیسات هسته‌ای و نظامی ایران رسماً آغاز شد. در طول این درگیری ۴۰ روزه، ایران با حفظ ۷۰ درصد از ذخایر موشکی خود و بازسازی ۹۰ درصد تأسیسات زیرزمینی در طول آتش‌بس، مقاومت چشمگیری از خود نشان داد. آتش‌بس در ۸ آوریل ۲۰۲۶ (۱۹ فروردین ۱۴۰۵) برقرار شد، اما مذاکرات صلح با بن‌بست مواجه گردید.

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه تصاویر توییت شده توسط دونالد ترامپ در این بازه زمانی است که مضمون ایران داشته‌اند. نمونه نهایی پژوهش متشکل از ۲۷ تصویر است که از میان ده‌ها تصویر منتشر شده بر اساس معیارهای اشباع نظری و غنای نشانه‌شناختی انتخاب شده‌اند. این تصاویر شامل موارد زیر هستند:

یافته‌های مرحله اول: کدگذاری اولیه و توصیف دال‌های بصری

در این مرحله، کلیه عناصر بصری قابل تشخیص در هر تصویر استخراج و فهرست‌بندی شدند. جدول زیر طبقه‌بندی دال‌های بصری یافت‌شده در نمونه را نشان می‌دهد:

جدول ۲. طبقه‌بندی دال‌های بصری در تصاویر توییت شده ترامپ (بازه ۱۴۰۴-۱۴۰۵)

ردیف	دسته دال بصری	مصادیق	فراوانی در نمونه
۱	نقشه و مرزها	نقشه ایران با فلش‌های قرمز، حذف جزایر ایرانی، جابجایی مرزها	۸ مورد (۳۰ درصد)
۲	پرچم و نمادهای ملی	پرچم‌های ایران و آمریکا در تقابل، پرچم ایران روی کشتی‌های در حال غرق	۷ مورد (۲۶ درصد)
۳	فناوری‌های نظامی	ناوهای هواپیما، زیردریایی، پهپاد، موشک، بمب افکن	۶ مورد (۲۲ درصد)
۴	چهره رهبران و نظامیان	تصاویر ترامپ با دوربین دوچشمی، فرماندهان نظامی در حال رصد	۴ مورد (۱۵ درصد)
۵	نمادهای تهدید	ابرها و طوفان‌های توفانی، آتش و انفجار، سلاح اتمی ("دکمه قرمز")	۲ مورد (۷ درصد)
۶	جمع	۲۷ تصویر	۱۰۰ درصد

همان‌طور که جدول نشان می‌دهد، «نقشه و مرزها» با ۳۰ درصد بیشترین فراوانی را دارد که بیانگر اولویت استراتژی بازتعریف فضایی ایران در گفتمان تصویری ترامپ است. «پرچم و نمادهای ملی» و «فناوری‌های نظامی» هر یک به ترتیب ۲۶ و ۲۲ درصد از دال‌های بصری را تشکیل می‌دهند. کمترین فراوانی متعلق به «چهره رهبران» (۷ درصد) و «نمادهای تهدید انتزاعی» (۷ درصد) است که نشان می‌دهد ترامپ بیش

از شخصی سازی تهدید، به فضایی سازی و عینی سازی نظامی آن تمایل دارد.

یافته‌های مرحله دوم: تحلیل دلالت ضمنی

در این مرحله، معانی فرهنگی، اجتماعی و ایدئولوژیکی هر دال بصری در بافتار خاص جنگ ایران و آمریکا رمزگشایی شده است. مهم‌ترین یافته‌ها در قالب پنج مضمون دلالتی ارائه می‌شود:

مضمون دلالتی ۱: «تهدید وجودی تمام عیار»: نمایش نقشه ایران با فلش‌های قرمز متعدد که از همه جهات به داخل کشور هدایت می‌شوند، دلالت ضمنی «محاصره کامل و تهدید همه‌جانبه» را منتقل می‌کند. در تصاویر توییت شده ترامپ در ۱۷ مه ۲۰۲۶، تصویری با عنوان آرامش قبل از طوفان بود^۱ منتشر شد که در آن ناوهای جنگی متعدد در پس‌زمینه آب‌های طوفانی و رعدآلود دیده می‌شوند و پرچم ایران بر روی یکی از ناوها به تصویر کشیده شده است. در این تصویر، واژه «طوفان»^۲ به عنوان یک استعاره بصری قدرتمند عمل می‌کند که دلالت ضمنی «ویرانی قریب‌الوقوع و اجتناب‌ناپذیر» را به مخاطب منتقل می‌کند.

مضمون دلالتی ۲: «انهدام و نابودی زیر آب»: دسته قابل توجهی از تصاویر (با فراوانی ۲۶ درصد) به نمایش ناوگان دریایی ایران در حال غرق شدن اختصاص دارند. برای مثال، تصویری تحت عنوان «ایران شپیژ ۱۵۹۳» منتشر شد که در آن ناوگان ایران در یک تصویر در سطح آب و در تصویر دیگر در کف اقیانوس نمایش داده شده بود، با برجسب‌های «بایدن / اوباما» در مقابل «ترامپ». این تصاویر دلالت ضمنی «ضعف و ناکارآمدی گذشته در برابر قدرت فعلی» را القا می‌کنند و به طور ضمنی ایران را در موقعیت «شکست خورده و منفعل» نشان می‌دهند. تصویر دیگر پهپادهای دارای نشان ایران را در حال سقوط به دریا با عنوان «مانند پروانه‌ها در حال سقوط»^۴ نمایش می‌داد که دلالت ضمنی «ضعف مضحک و شکنندگی دشمن» را منتقل می‌کند.

مضمون دلالتی ۳: «ابهام راهبردی و آمادگی برای هر سناریو»: تکرار عبارت «زمان از اهمیت حیاتی برخوردار است»^۵ در کنار تصاویر، دلالت ضمنی «اضطراب و ضرورت اقدام فوری» را تقویت می‌کند. در توییت ۱۷ مه ۲۰۲۶، ترامپ نوشت: «برای ایران زمان

1. *As The Calm Before The Storm*
2. *A Storm*
3. *IRANIAN SHIPS*
4. *Dropping Like Butterflies*
5. *TIME AS OF THE ESSENCE*

نشانه‌شناسی تصاویر توییت شده توسط ترامپ [...] |

تنظیم شده و سریع باید حرکت کنند وگرنه چیزی برایشان باقی نخواهد ماند^۱». این عبارت در کنار تصویر «آرامش قبل از طوفان» که کشتی‌های جنگی متعدد در افق طوفانی را نشان می‌داد، یک پارادوکس بصری-کلامی ایجاد می‌کند: آرامش ظاهری تصویر در تضاد با هشدار فوری متن، دلالت ضمنی «تهدید پنهان در کمین» را منتقل می‌کند.

تصویر ۱. مصداق عینی؛ تصویر ۱۷ مه ۲۰۲۶ «آرامش قبل از طوفان»

این تصویر که توسط هوش مصنوعی تولید شده است، یک فرمانده نظامی آمریکایی را در کنار ترامپ در حال نظارت بر ناوگان جنگی در آب‌های توفانی نشان می‌دهد. یک فروند از ناوها، پرچم ایران را حمل می‌کند. عناصر بصری کلیدی: طوفان قریب‌الوقوع به‌عنوان نمایه تهدید، ناوهای متعدد به‌عنوان شمایل قدرت، پرچم ایران بر روی یک ناو (به‌عنوان نماد هدف)، حضور ترامپ به‌عنوان شمایل فرماندهی. زمینه متنی: ترامپ هم‌زمان با انتشار این تصویر، در تماس تلفنی با بنیامین نتانیاهو و مقامات امنیتی خود به بررسی گزینه‌های نظامی جدید پرداخته بود. این تصویر در شرایطی منتشر شد که مذاکرات هسته‌ای با ایران به دلیل اختلاف بر سر غنی‌سازی اورانیوم و تحریم‌ها در بن‌بست قرار گرفته بود.

تحلیل نشانه‌شناختی (پیرس): این تصویر ترکیبی از سه نوع نشانه است. شمایل‌ها تصاویر ناوها، ترامپ و فرمانده که شباهت مستقیم به واقعیت دارند (هرچند با کیفیت ساختگی هوش مصنوعی). نمایه‌ها ابرها و طوفان به‌عنوان نشانه علّی از تهدید قریب‌الوقوع؛ به‌عنوان نمایه زبانی که به حادثه آینده ارجاع می‌دهد. نمادها: پرچم ایران به‌عنوان نماد قراردادی ملت ایران؛ حضور ترامپ در تصویر به‌عنوان نماد قدرت رهبری.

تحلیل نشانه‌شناختی (بارت): در سطح دلالت صریح، تصویر چند ناو جنگی را در آب‌های طوفانی به همراه دو شخصیت (ترامپ و یک فرمانده نظامی) نشان می‌دهد. در سطح دلالت ضمنی، تصویر معانی متعددی را القا می‌کند: الف) تهدید قریب‌الوقوع علیه ایران (طوفان به‌عنوان نماد حمله نظامی)؛ ب) برتری نظامی آمریکا (ناوهای متعدد در برابر یک ناو با پرچم ایران)؛ ج) مشروعیت رهبری ترامپ (او در حال نظارت بر صحنه). در سطح اسطوره، تصویر اسطوره «نجات‌دهنده آمریکا در برابر شرق وحشی و تهدیدکننده» را بازتولید می‌کند.

یافته‌های مرحله سوم: کشف اسطوره‌ها

تحلیل اسطوره‌شناختی تصاویر منتخب، سه اسطوره کلان را شناسایی می‌کند که به‌صورت تکراری در سراسر نمونه بازتولید شده‌اند:

اسطوره ۱: «اسطوره ایران شکست‌خورده و منفعل»: تصاویر ناوگان غرق‌شده ایران و پهپادهای در حال سقوط به‌طور سیستماتیک اسطوره «ایران به‌عنوان کشوری شکست‌خورده و فاقد عاملیت» را بازتولید می‌کنند. این تصاویر در تضاد با گزارش‌های واقعی میدانی قرار دارند که نشان می‌داد ایران حدود ۷۰ درصد از ذخایر موشکی خود را حفظ کرده و توان بازسازی تأسیسات زیرزمینی را داشته است. اسطوره‌سازی از طریق «حذف راهبردی» مقاومت ایران انجام می‌شود: هیچ تصویری از توانمندی‌های دفاعی ایران یا تلفات احتمالی آمریکا در این مجموعه دیده نمی‌شود. این اسطوره با اظهارات مقامات ایرانی مانند عباس عراقچی که می‌گفت «تهدیدها به هیچ نتیجه‌ای جز شکست نمی‌انجامند»، در تضاد مستقیم قرار دارد.

اسطوره ۲: «اسطوره نجات‌دهنده آمریکا (مسیحیت نظامی)»: ترامپ در بسیاری از تصاویر به‌صورت یک «فرمانده نجیب» و «حافظ صلح از طریق قدرت» بازنمایی می‌شود. تصویر او در کنار فرمانده نظامی و نیز تصاویر هوش مصنوعی دیگر که او را در کنترل جنگ فضایی نشان می‌دهند، اسطوره «آمریکا به‌عنوان پلیس خوب جهان که برای صلح می‌جنگد» را بازتولید می‌کنند. این اسطوره با این گزاره «ایران نه به‌عنوان یک انتخاب سیاسی بلکه به‌مثابه یک ضرورت اخلاقی موردحمله قرار می‌گیرد» گره خورده است. لفظ «تمدن» به کار رفته در توثیقات پیشین ترامپ جملات مشابه در ۱۶ مه ۲۰۲۶، اسطوره «نجات تمدن غرب از شر شرق» را تقویت می‌کند.

اسطوره ۳: «اسطوره بمب ساعتی (تیک‌تاک هسته‌ای)»: این عبارت در کنار تصاویر

تأسیسات هسته‌ای ایران (که در حملات مارس ۲۰۲۶ به نطنز و خنداب آسیب دیده بودند) به اسطوره «ایران در آستانه ساختن بمب هسته‌ای و تهدید فوری جهانی» جان می‌بخشد. درحالی‌که بر اساس گزارش‌ها، ایران حدود ۴۴۰ کیلوگرم اورانیوم غنی‌شده تا سطح ۶۰ درصد در اختیار داشت که برای حدود ده کلاهک هسته‌ای کافی بود، لحن تصویری-متنی ترامپ این وضعیت را به‌عنوان «تهدید قریب‌الوقوع» بازنمایی می‌کند. واژه «طوفان» در این تصاویر به‌عنوان رمزگان «حمله قریب‌الوقوع» عمل می‌کند که اسطوره بمب ساعتی را در اذهان مخاطبان تثبیت می‌نماید. این در حالی است که ایران همواره ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای خود را اعلام کرده است.

یافته‌های مرحله چهارم: تحلیل تقابل‌های دوگانه و کارکرد ایدئولوژیک درنهایت، تحلیل تقابل‌های دوگانه در تصاویر نشان می‌دهد که شش تقابل اصلی در بازنمایی بصری ایران توسط ترامپ بازتولید می‌شوند:

جدول ۳. تقابل‌های دوگانه در تصاویر توییت شده ترامپ

ردیف	تقابل اصلی	مصادیق بصری	کارکرد ایدئولوژیک
۱	ما / آن‌ها	پرچم آمریکا در مقابل پرچم ایران	برساخت هویت متضاد و بیگانه‌سازی
۲	قدرت / ضعف	ناوگان آمریکا در مقابل ناوگان غرق‌شده ایران	مشروعیت‌بخشی به برتری نظامی آمریکا
۳	صلح‌خواه / جنگجو	ترامپ در نقش حافظ صلح در مقابل ایران متجاوز	توجیه اخلاقی عملیات نظامی
۴	تمدن / وحشی	«تمدن» در برابر «دشمن تهدیدکننده»	بازتولید گفتمان شرق‌شناسانه
۵	آینده / گذشته (ترامپ و اوپاما/بایدن)	در تصاویر ۱۵۹ کشتی	تخریب سیاسی رقبای داخلی
۶	آرامش / طوفان	تصاویر پیش از جنگ در مقابل تصاویر تخریب	ایجاد فضای روانی تهدید و اضطراب

کارکرد ایدئولوژیک ترکیبی: مجموعه تصاویر توییت شده توسط ترامپ در بازه ۱۴۰۴-۱۴۰۵، سه کارکرد ایدئولوژیک اصلی را دنبال می‌کنند:

۱. مشروعیت‌بخشی به اقدام نظامی: با بازنمایی ایران به‌عنوان «تهدید وجودی تمام‌عیار» (اسطوره بمب ساعتی) و آمریکا به‌عنوان «نجات‌دهنده» (اسطوره مسیحیت نظامی)، زمینه برای پذیرش خشونت نظامی در افکار عمومی جهانی فراهم می‌شود. این کارکرد به‌ویژه در تصاویر منتشرشده هم‌زمان با اعلام عملیات پتک، مشهود است.

۲. بی‌اعتبارسازی رقبای سیاسی داخلی: تصاویر مقایسه‌ای «اوباما/ بایدن» در مقابل «ترامپ» (تصویرمجموعه ۱۵۹ کشتی) به‌طور هم‌زمان دو هدف را دنبال می‌کنند: تضعیف وجهه سیاسی اوباما و بایدن از طریق انتساب «ضعف در قبال ایران» به آنان و تقویت وجهه شخصی ترامپ به‌عنوان «رهبر قدرتمند». این کارکرد با توجه به انتخابات درون‌حزبی آمریکا و ارزیابی‌های کنگره از شکست‌های نظامی (ازجمله گزارش تلفات ۴۲ فروند هواپیمای آمریکایی) دارای اهمیت مضاعف است.

۳. ایجاد فضای روانی تهدید و اضطراب: تکرار عبارت «زمان اهمیت دارد»^۱ نمایش طوفان قریب‌الوقوع در تصاویر ۱۷ مه ۲۰۲۶ و استفاده از لحن فوری («به‌سرعت حرکت کنید، وگرنه چیزی از آنان باقی نمی‌ماند») همگی به ایجاد حالت روانی بحران و اضطراب در میان مخاطبان ایرانی و بین‌المللی کمک می‌کنند. این فضا باعث می‌شود فشار روانی بر تصمیم‌گیران ایرانی در مذاکرات افزایش یابد و امکان مانور دیپلماتیک کاهش یابد. در مقابل، ایران با موضع قاطعانه «هیچ راه‌حل نظامی برای مسائل ایران وجود ندارد» و هشدار درباره تبدیل دریای عمان به «گورستان کشتی‌های آمریکایی» در پاسخ، فضای تقابلی را حفظ کرده است.

یافته تکمیلی: «نبود دال ایرانی» به‌عنوان یک نشانه:

در این پژوهش، یک یافته قابل‌تأمل دیگر نیز به دست آمد: در میان ۲۷ تصویر تحلیل‌شده، هیچ تصویری از مناظر طبیعی ایران، مردم عادی ایران، دستاوردهای علمی و تمدنی ایران، یا نمادهای فرهنگی مثبت (مانند تخت جمشید، اشعار حافظ، آثار معماری اصیل ایرانی) دیده نمی‌شود.

تمامی تصاویر صرفاً به سه دسته «تهدید نظامی»، «اهداف در حال انهدام» و «قدرت آمریکا» محدود می‌شوند. این «نبود» خود به‌عنوان یک نشانه عمل می‌کند و دلالت ضمنی دارد بر اینکه ایران صرفاً به‌مثابه «مسئله امنیتی» و «هدف نظامی» بازنمایی می‌شود و نه به‌عنوان یک تمدن و فرهنگ زنده. این یافته مؤید آن است که گفتمان تصویری ترامپ، ایران را کاملاً از «هویت تمدنی» خود تهی کرده و آن را به یک «شیء تهدیدآمیز» تقلیل داده است.

جمع‌بندی یافته‌ها

به‌طور خلاصه، تحلیل نشانه‌شناختی ۲۷ تصویر توییت‌شده توسط دونالد ترامپ در

بازه زمانی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ (با تأکید بر تصاویر ۱۷ مه ۲۰۲۶) نشان می‌دهد که تصاویر مذکور با استفاده از ترکیب پیچیده‌ای از نشانه‌های شمایی (ناوها، شخصیت‌ها)، نمایی (طوفان، دود، اضطراب زمانی) و نمادین (پرچم‌ها، دال‌های هسته‌ای)، اسطوره‌های «ایران شکست‌خورده منفعل»، «نجات‌دهنده آمریکا» و «بمب ساعتی هسته‌ای» را بازتولید می‌کنند. این اسطوره‌ها از طریق شش تقابل دوگانه (ما/آن‌ها، قدرت/ضعف، صلح/جنگ، تمدن/بربریت، آینده/گذشته، آرامش/طوفان) مشروعیت یافته و کارکردهایی نظیر مشروعیت‌بخشی به اقدام نظامی، بی‌اعتبارسازی رقبای سیاسی داخلی و ایجاد فضای روانی تهدید را دنبال می‌کنند. قابل ذکر است که پاسخ ایران به این تصاویر، در قالب هشدارهای نظامی سخت و موضع‌گیری‌های دیپلماتیک قاطع، عمدتاً بر روی گفتمان کلامی و نظامی متمرکز بوده و در عرصه «جنگ تصاویر» (جنگ روایت بصری) از غنای نشانه‌شناختی لازم برخوردار نبوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف تحلیل نشانه‌شناختی تصاویر توییت‌شده توسط دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور پیشین ایالات متحده، در بازه زمانی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ شمسی (مطابق با اوج جنگ نظامی و رسانه‌ای ایران و آمریکا) و با تأکید ویژه بر تصاویر منتشرشده در ۱۷ مه ۲۰۲۶ انجام شد. این مطالعه از نوع تحقیقات کیفی و با روش نشانه‌شناسی تلفیقی مبتنی بر آرای رولان بارت (لایه‌های دلالت صریح، ضمنی و اسطوره) و چارلز سندرس پیرس (سه‌گانه نشانه: نماد، نمایه و شمایل) به انجام رسید. جامعه پژوهش شامل کلیه تصاویر توییت‌شده با مضمون ایران در بازه مذکور بود که از میان آن‌ها ۲۷ تصویر به روش نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس اصل اشباع نظری انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از جستجوی سیستماتیک در پلتفرم توییتر (ایکس) و آرشیوهای دیجیتال جمع‌آوری و طی چهار مرحله تحلیل (کدگذاری اولیه، تحلیل دلالت ضمنی، کشف اسطوره‌ها و تحلیل تقابل‌های دوگانه) مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌های تحقیق نشان داد که تصاویر مذکور عمدتاً حول دال‌های بصری‌ای چون نقشه‌های دستکاری‌شده، پرچم‌ها در موقعیت تقابل، ناوگان‌های در حال غرق و نمادهای طوفان و آتش سازمان یافته‌اند و در مجموع سه اسطوره «ایران شکست‌خورده و منفعل»، «نجات‌دهنده آمریکا (مسیحیت نظامی)» و «بمب ساعتی هسته‌ای» را بازتولید می‌کنند. درنهایت، شش تقابل دوگانه (ما/آن‌ها، قدرت/ضعف، صلح/جنگ، تمدن/بربریت، آینده/گذشته و آرامش/طوفان) به‌عنوان سازوکارهای اصلی

برساخت «دیگری تهدیدکننده» شناسایی شدند.

پاسخ به سؤالات تحقیق

در این بخش، به سؤالات اصلی و فرعی تحقیق بر اساس یافته‌های به دست آمده پاسخ داده می‌شود.

پاسخ به سؤال اصلی:

تصاویر توییت شده توسط دونالد ترامپ در جنگ رسانه‌ای و نظامی ایران و آمریکا، از کدام دال‌های بصری و رمزگان‌های معنایی برای بازنمایی «ایران» استفاده کرده‌اند و چه دلالت‌های ایدئولوژیکی در آن‌ها نهفته است؟ یافته‌ها نشان داد که مهم‌ترین دال‌های بصری به کار رفته در این تصاویر عبارت‌اند از: نقشه‌های دستکاری شده (با فلش‌های قرمز و حذف جزایر ایرانی)، پرچم ایران در موقعیت

شکست یا تقابل (بر روی کشتی‌های در حال غرق)، ناوگان‌های نظامی آمریکا (به عنوان نماد قدرت مطلق)، نمادهای اقلیمی-نظامی (طوفان، ابرهای توفانی، دود و آتش) و بازنمایی مستقیم ترامپ و فرماندهان (به عنوان ناجیان تمدن). رمزگان‌های معنایی غالب عبارت بودند از «تهدید وجودی تمام عیار»، «انهدام و نابودی زیر آب» و «ابهام راهبردی با اضطراب زمانی». دلالت‌های ایدئولوژیک نهفته در این تصاویر، عمدتاً حول محورهای «مشروعیت بخشی به خشونت نظامی علیه ایران»، «بی اعتبارسازی رقبای سیاسی داخلی ترامپ (به ویژه اوباما و بایدن)» و «ایجاد فضای روانی تهدید و اضطراب برای فشار بر تصمیم گیران ایرانی» سازمان یافته بودند.

پاسخ به سؤالات فرعی:

سؤال فرعی ۱: تصاویر مورد بررسی مشتمل بر کدام دسته از دال‌های بصری صریح هستند و در سطح دلالت صریح چه عناصری از ایران را نمایش می‌دهند؟ بر اساس یافته‌های جدول ۱، دال‌های بصری در پنج دسته اصلی طبقه بندی شدند: نقشه و مرزها (۳۰ درصد)، پرچم و نمادهای ملی (۲۶ درصد)، فناوری‌های نظامی (۲۲ درصد)، چهره رهبران و نظامیان (۱۵ درصد) و نمادهای تهدید انتزاعی (۷ درصد). در سطح دلالت صریح، تصاویر صرفاً عناصری همچون «نقشه جغرافیایی ایران»، «پرچم ایران»، «کشتی‌های جنگی دارای نشان ایران» و «تأسیسات نظامی و هسته‌ای ایران» را نمایش می‌دهند، اما نکته مهم آن است که این عناصر همواره در بافتی از تهدید، محاصره یا انهدام قرار گرفته‌اند.

سؤال فرعی ۲: در سطح دلالت ضمنی، این تصاویر چه ویژگی‌های هویتی منفی

را به ایران نسبت می‌دهند؟ تحلیل دلالت ضمنی سه ویژگی منفی اصلی را نشان داد: «تهدید وجودی غیرقابل مهار» (از طریق نقشه‌های محاصره و فلش‌های متعدد)، «ضعف و شکنندگی مضحک» (از طریق نمایش ناوگان‌های غرق‌شده و پهپادهای درحال سقوط) و «غیرعقلانیت و آمادگی برای نابودی خود» (از طریق بازنمایی تأسیسات هسته‌ای در آستانه فروپاشی و عدم نمایش هیچ‌گونه عاملیت دفاعی از سوی ایران). این ویژگی‌ها در مجموع تصویری از ایران به‌عنوان «کشوری که هم تهدید است و هم ناتوان از دفاع» ارائه می‌دهند – پارادوکسی که از نظر منطق گفتمانی، هرگونه واکنش نظامی علیه آن را توجیه‌پذیر می‌سازد. سؤال فرعی ۳: کدام اسطوره‌ها یا گفتمان‌های کلان در لایه‌های زیرین این تصاویر بازتولید شده‌اند؟ سه اسطوره کلان شناسایی شد: الف) اسطوره «ایران شکست‌خورده و منفعل» که از طریق حذف راهبردی مقاومت ایران (درحالی‌که واقعیت میدانی حفظ ۷۰ درصد موشک‌ها را نشان می‌داد) بازتولید می‌شود. ب) اسطوره «نجات‌دهنده آمریکا (مسیحیت نظامی)» که ترامپ را به‌عنوان «حافظ تمدن غرب در برابر شرق وحشی» بازنمایی می‌کند. ج) اسطوره «بمب ساعتی هسته‌ای» که ایران را در آستانه ساختن سلاح اتمی و تهدیدی قریب‌الوقوع برای جهان نشان می‌دهد – درحالی‌که ایران همواره ماهیت صلح‌آمیز برنامه خود را اعلام کرده است. این اسطوره‌ها عمیقاً با گفتمان شرق‌شناسانه ادوارد سعید و کلیشه‌های استوارت هال همخوانی دارند. سؤال فرعی ۴: کدام تقابل‌های دوگانه در این تصاویر به‌کاررفته و چگونه از طریق آن‌ها «هویت ایرانی» در مقابل «هویت آمریکایی» به‌مثابه «دیگری» تهدیدکننده بازتعریف شده است؟ جدول ۲ شش تقابل دوگانه را نشان داد: ما/آن‌ها، قدرت/ضعف، صلح/جنگ، متمدن/وحشی، آینده/گذشته و آرامش/طوفان. این تقابل‌ها از طریق رمزگان‌های بصری (قراردادن پرچم دو کشور در مقابل هم نمایش ترامپ در قامت فرمانده آرام در مقابل ایران طوفان‌زده) بازتولید می‌شوند. کارکرد این تقابل‌ها «بیگانه‌سازی» ایران و «همسان‌سازی» مخاطب آمریکایی و غربی با گفتمان ترامپ است. ایران در این بازنمایی‌ها هرگز به‌عنوان یک «هم‌تای منطقی» یا «بازیگری دارای حقوق متقارن» ظاهر نمی‌شود؛ بلکه همواره در موقعیت «دیگری تهدیدکننده‌ای» قرار دارد که باید یا نابود شود یا تسلیم گردد. سؤال فرعی ۵: چه تفاوت‌ها یا تغییرات معنایی در بازنمایی ایران در مقاطع زمانی مختلف این بازه بحران مشاهده می‌شود؟ بررسی زمانی تصاویر نشان داد که در آستانه آغاز جنگ (بهمن – اسفند ۱۴۰۴)، تصاویر بیشتر بر «تهدید قریب‌الوقوع» (طوفان، نقشه‌های محاصره) متمرکز بودند. در میانه

جنگ (فروردین ۱۴۰۵) پس از حملات متقابل ایران، تصاویر به سمت «انهدام و غرق کردن ناوگان ایران» تغییر یافتند تا شکست ایران را القا کنند. پس از آتش‌بس (اردیبهشت ۱۴۰۵)، تصاویر با تأکید بر «آرامش قبل از طوفان» و هشدار «کلاک در حال تیک‌تاک است» فضای تهدید مجدد و فشار برای مذاکرات صلح از موضع قدرت را دنبال می‌کردند. همچنین تصاویر مربوط به مقایسه دوران اوباما/بایدن با ترامپ (مجموعه ۱۵۹ کشتی) عمدتاً در مقطع پس از آتش‌بس منتشر شدند تا از فضای پساجنگ برای اهداف تبلیغات داخلی آمریکا استفاده شود.

تبیین و تحلیل نظریه‌ها و پیشینه با یافته‌های تحقیق

تبیین نظری یافته‌ها: یافته‌های تحقیق در چارچوب نظریه‌های نشانه‌شناسی و گفتمان به روشنی نشان می‌دهد که تصاویر توییت‌شده ترامپ، در سطح دلالت‌های ضمنی و اسطوره‌ای (بارت)، با تکیه بر رمزگان‌های سه‌گانه شمال، نمایه و نماد (پیرس)، سه اسطوره‌ی «ایران شکست‌خورده و منفعل»، «نجات‌دهنده آمریکا (مسیحیت نظامی)» و «بمب ساعتی هسته‌ای» را بازتولید می‌کنند. این اسطوره‌ها که از طریق کلیشه‌سازی شرق‌شناسانه (سعید) و تقابل‌های دوگانه‌ی «ما/آن‌ها»، «تمدن/بربریت» و «قدرت/ضعف» (هال) ساخته شده‌اند، در بستر شبکه‌های اجتماعی، کارکردی راهبردی در مشروعیت‌بخشی به اقدام نظامی، ایجاد فضای روانی تهدید و بی‌اعتبارسازی رقبای سیاسی داخلی ترامپ داشته‌اند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که در عصر دیپلماسی دیجیتال، «شرق‌شناسی» نه از طریق متون فلسفی، بلکه از طریق تصاویر هوش مصنوعی و اینفوگرافیک‌های جعلی بازتولید می‌شود؛ پدیده‌ای که می‌توان آن را «شرق‌شناسی دیجیتال» نامید و با سرعت و فراگیری بسیار بیشتر از گونه‌های کلاسیک خود عمل می‌کند.

تبیین یافته‌ها نسبت به پیشینه تحقیق: یافته‌های این پژوهش ضمن تأیید هم‌سو با پژوهش‌های پیشین (همانند کشف مضامین تهدید و تحقیر در توییت‌های ترامپ توسط سعیدزاده و همکاران و دوگانگی «تصویر خود/دیگری» در پژوهش مرادی‌فر و امید)، فراتر رفته و خلأ موجود در ادبیات تحقیق را از دو جهت پر می‌کند: نخست، نشان می‌دهد که استراتژی تصویری ترامپ، برخلاف استراتژی متنی او که گاهی میان «مردم ایران» و «دولت ایران» تفاوت قائل می‌شود (یافته سهیلی و همکاران)، در سطح تصاویر به کلی‌سازی و یکپارچه‌سازی تهدیدآمیز از ایران روی می‌آورد. دوم، با کشف «نبود دال ایرانی مثبت» در تمامی تصاویر، نشان می‌دهد که حذف نشانه‌شناختی ایران به‌مثابه یک تمدن زنده، پیش از حذف فنی محتوا در توییت (مطابق با یافته رستگار)

رخ داده است. همچنین، این تحقیق یافته مگی و راس را در تصاویر مجموعه «۱۵۹ کشتی» تأیید می‌کند که بازنمایی ایران در خدمت اهداف سیاسی داخلی (تخریب اوباما و بایدن) امری سیال و موقعیت‌مند است، اما برخلاف آن‌ها، بر قدرت افزون‌تر تصاویر در همسوسازی عاطفی مخاطب (کاستلر) تأکید می‌ورزد.

به‌طور کلی، یافته‌های این تحقیق نه تنها نظریه‌های نشانه‌شناسی، بازنمایی، شرق‌شناسی و دیپلماسی عمومی را تأیید می‌کند، بلکه آن‌ها را در بستر جدید «جنگ تصاویر در شبکه‌های اجتماعی» بسط می‌دهد. مهم‌ترین بسط نظری، مفهوم «شرق‌شناسی دیجیتال» است: بازتولید کلیشه‌های کهن شرق‌شناسانه از طریق تصاویر هوش مصنوعی، اینفوگرافیک‌های جعلی و نمادهای بصری در پلتفرم‌های دیجیتال. همچنین در نسبت با پیشینه، این تحقیق خلأ موجود در پژوهش‌های پیشین (که عمدتاً بر متن توثیق‌ها متمرکز بودند) را پر می‌کند و نشان می‌دهد که تصاویر، به دلیل سرعت انتقال معنا و تأثیرگذاری احساسی، حتی از متن نیز قدرتمندتر عمل می‌کنند. همچنین، تفاوت میان استراتژی متنی و تصویری ترامپ (تمایز قائل شدن بین مردم و دولت در متن در مقابل یکپارچه‌سازی ایران در تصویر) یک یافته چالش‌برانگیز است که نیاز به تحقیقات بیشتر دارد.

در نهایت، ترکیب نظریه‌ها در قالب یک مدل چهارسطحی، امکان تحلیل نظام‌مند و جامع‌تری از دیپلماسی بصری بحران را فراهم می‌آورد که می‌تواند برای تحلیل موارد مشابه (از سوی سایر رهبران سیاسی یا در بحران‌های دیگر) به کار رود. این مدل به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌کند که برای درک کامل جنگ روایت‌ها، هرگز نباید متن و تصویر را جدا از هم تحلیل کنند؛ بلکه باید به تعامل پیچیده آن‌ها توجه داشت.

پیشنهاد برای تحقیقات آتی

با توجه به یافته‌ها و محدودیت‌های این پژوهش، تحقیقات آینده می‌توانند در مسیرهای زیر گام بردارند:

– مقایسه نشانه‌شناختی تصاویر توییت‌شده ترامپ با تصاویر منتشرشده توسط مقامات ارشد ایران (مانند رهبری، رئیس‌جمهور یا سخنگوی وزارت خارجه) در همان بازه زمانی. این مقایسه می‌تواند نشان دهد که ایران تا چه اندازه در «جنگ تصاویر» موفق بوده و چه دال‌های بصری خاصی را در مقابل دال‌های آمریکایی به کار گرفته است.

– بررسی تطبیقی بازنمایی ایران در تصاویر توییت‌ر سایر رهبران غربی (نخست‌وزیر

- بریتانیا، صدراعظم آلمان، رئیس‌جمهور فرانسه) در بحران‌های مشابه.
- پژوهش‌های تجربی با روش پیمایش یا مصاحبه عمیق برای سنجش میزان تأثیرگذاری این تصاویر بر افکار عمومی ایرانی، آمریکایی و بین‌المللی. چه گروه‌هایی از مخاطبان تحت تأثیر اسطوره «ایران شکست‌خورده» قرار می‌گیرند و چه گروه‌هایی آن را رد می‌کنند؟
- تحلیل واکنش‌های متنی کاربران توییتر به این تصاویر (بخش کامنت‌ها) با استفاده از روش تحلیل محتوای کاربرپسند یا تحلیل احساسات مبتنی بر هوش مصنوعی.
- تحلیل نشانه‌شناختی تصاویر منتشرشده توسط ترامپ در پلتفرم جدیدش (تروث سوشال^۱) و مقایسه آن با توییتر. آیا تغییر پلتفرم تغییری در رمزگان‌های بصری ایجاد کرده است؟
- مطالعه تصاویر مربوط به ایران در توییتر جو بایدن (در صورت وجود) یا نامزدهای جمهوری‌خواه دیگر برای شناسایی تداوم یا گسست در گفتمان بصری ضدایرانی.
- پیوند نشانه‌شناسی با روانشناسی سیاسی برای تحلیل اینکه چرا تصاویر طوفان و آتش در شرایط بحرانی بیشترین تأثیر را بر مخاطب می‌گذارند.
- تلفیق نشانه‌شناسی با علوم داده و شبکه‌های اجتماعی برای ردیابی مسیر انتشار و باز نشر تصاویر (تحلیل شبکه) و شناسایی گره‌های کلیدی در انتشار اسطوره‌های ضدایرانی.
- این تحقیق نشان داد که تصاویر توییت‌شده دونالد ترامپ در بازه جنگ ایران و آمریکا (۱۴۰۴-۱۴۰۵) صرفاً بازتابی از رویدادهای نظامی نبودند، بلکه سلاح‌های قدرتمندی در «جنگ ترکیبی» و «نبرد روایت‌ها» به شمار می‌رفتند. ترامپ و تیم رسانه‌ای او با بهره‌گیری از نظام‌های نشانه‌ای ساده اما پرتکرار (نقشه، پرچم، طوفان، غرق‌شدگی) و بازتولید اسطوره‌های کهن شرق‌شناسانه (ایران به مثابه تهدید وحشی نیازمند مهار)، موفق شدند تا حد قابل توجهی افکار عمومی آمریکایی و بخشی از افکار عمومی جهان را برای پذیرش خشونت نظامی علیه ایران آماده کنند. از سوی دیگر، «نبود» هرگونه بازنمایی مثبت از ایران (فرهنگ، علم، طبیعت، مردم عادی) در این تصاویر گویای آن است که گفتمان ترامپ به هیچ وجه

به دنبال «درک ایران» نبود، بلکه صرفاً در پی «حذف نشانه‌شناختی ایران» به مثابه یک هویت تمدنی زنده بوده است. برای ایران، مهم‌ترین درس این تحقیق آن است که در عصر دیپلماسی بصری، صرفاً مقاومت نظامی و دیپلماسی کلامی کافی نیست. باید «سپاه نشانه‌شناختی» متشکل از طراحان گرافیک، فیلم‌سازان، کارشناسان رسانه و نشانه‌شناسان تشکیل داد تا در برابر این جنگ تصاویر، روایت‌های بصری قدرتمند، معتبر و امیدبخش از ایران واقعی نه ایران اسطوره‌شده دشمن تولید و منتشر کند. تنها در آن صورت است که می‌توان از «تولید معنا» که امروز قلب قدرت نرم را تشکیل می‌دهد، به‌عنوان سپری در برابر تهاجمات نشانه‌شناختی استفاده کرد.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

منابع و مآخذ

- بارت، رولان (۱۳۸۶). مبانی نشانه‌شناسی، ترجمه صادق رشیدی و فرزانه دوستی، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- بارت، رولان (۱۳۹۰). اسطوره‌شناسی ترجمه صادق رشیدی و فرزانه دوستی، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- دانایی‌فرد، حسن؛ الوانی، سیدمهدی و عادل آذر (۱۳۹۹). روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع، ویرایش سوم، تهران، انتشارات صفار.
- رحیمی، کیوان (۱۴۰۵). تروریسم کلامی ترامپ؛ چگونه زبان به سلاح امنیتی‌سازی علیه ایران تبدیل شد؟ خبرگزاری دانشجو، ۱۶ اردیبهشت ۱۴۰۵. <https://snn.ir/005sYPA>
- سعید، ادوارد (۱۳۸۲). جهان، متن و منتقد، ترجمه اکبرافسری، تهران، انتشارات توس.
- سعید، ادوارد (۱۳۸۶). شرق‌شناسی، ترجمه لطفعلی خنجی، انتشارات امیرکبیر.
- سعیدزاده، سهریز؛ قدیرزاده، مهناز و فائزه تقی‌پور (۱۴۰۱). تحلیل مضمون توثیق‌های ترامپ درباره برج‌ها به منظوراتانه الگوی دیپلماسی توثیقی ترامپ.
- پژوهش‌های روابط بین‌الملل، ۱۲ (۴)، ۷-۳۸. <https://doi.org/10.22034/irr.2022.331941.2149A>
- سلیمی، حسین و پیمان وهاب‌پور (۱۳۹۷). توثیق‌های سیاسی؛ بازتابی سیاست خارجی ایران در توثیق، مطالعات رسانه‌های نوین، ۴ (۱۴)، ۶۶-۱۰۸. [doi:10.22054/nms.2018.33305.515A](https://doi.org/10.22054/nms.2018.33305.515A)
- فیسک، جان (۱۳۸۶). درآمدی بر مطالعات ارتباطی، ترجمه مدی غبرایی، تهران، ناشر: دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). جامعه شبکه‌ای، ترجمه افشین خاکباز و احد علیقلیان، تهران، انتشارات طرح نو.
- کلانتری‌خاندانی، عزت‌اله، فرخی، محمد حسن و موسی غنچه‌پور (۱۳۹۹). تحلیل گفتمان انتقادی توثیق‌های ترامپ بر اساس مدل ون دایک، زبان پژوهی، ۱۲ (۳۴)، ۱۳۱-۱۵۶. [doi:10.22051/jlr.2019.20256.1545A](https://doi.org/10.22051/jlr.2019.20256.1545A)
- کرس، گونتر و ون لیوون، تئو (۱۳۸۹). خوانش تصاویر: نشانه‌شناسی اجتماعی رویکردی به تحلیل متن تصویری، ترجمه سجاد کبگانی، تهران، ناشر: هنر نو.
- نقیب‌السادات، سیدرضا (۱۴۰۴). چالش‌های دیپلماسی سایبری در ایران، فصلنامه علمی مطالعات فضای مجازی و رسانه‌های اجتماعی، ۲ (۳)، ۵۵-۸۰. [doi:10.22083/cssms.2025.499627.1032A](https://doi.org/10.22083/cssms.2025.499627.1032A)
- هال، استوارت (۱۳۸۷). کتاب معنا، فرهنگ و زندگی اجتماعی، ترجمه احمد گل محمدی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

- Ahmad, Suhaili & Adang Suganda, Nani Darmayanti, Susi Yuliawati (2024). A Corpus Assisted Critical Discourse Analysis of the Iranian People on the Corpus of Donald Trump's Social Media Texts. *Theory and Practice in Language Studies* 4(1): 88-97. DOI: 10.17507/tpls.1401.10.
- Agwin Degaf & Hamadah Ashfiya (2026). MORALIZING WAR AND CONSTRUCTING ENEMIES IN TRUMP'S 2025 RAN SPEECH. *Paradigm Journal of Language and Literary Studies* 2(2): 19-41. DOI: 10.18860/prdg.v8i2.36758
- Barthes, R. (2007). *Fundamentals of Semiotics* (F. Dousti & S. Rashidi, Trans.). Scientific and Cultural Publications. (Original work published 1964)
- Barthes, R. (2011). *Mythologies* (F. Dousti & S. Rashidi, Trans.). Scientific and Cultural Publications. (Original work published 1957)
- Pierce, C. S. (2016). *Collected Papers on Peirce's Semiotics* (M. Razavifar, Trans.). University of Tehran Press. (Original work published 1931-1958)
- Castells, M. (2001). *The Network Society* (A. Aligholian & A. Hajiani, Trans.). Tarh No Publications. (Original work published 1996).
- Danaeifard, A., Alvani, S. M., & Azar, A. (2020). *Qualitative Research Methodology in Management: A Comprehensive Approach* (3rd ed.). Saffar Publications. [In Persian]
- Rahimi, K. (2025, May 6). Trump's Verbal Terrorism: How Language Turned Into a Weapon for Securitization Against Iran. *Iranian Students News*. <https://snn.ir/005sYP>. [In Persian]
- Said, E. (2003/1983). *The World, the Text, and the Critic* (A. Afshari, Trans.). Toos Publications. (Original work published 1983)
- Saiedzadeh, S., Ghadirzadeh, M., & Taghipour, F. (2022). Thematic Analysis of Trump's Tweets about the CPOA to Present a Model of Trump's Twitter Diplomacy. *International Relations Research*, 12(4), 338. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/irr.2022.331941.2149>
- Salimi, Hossein and Vahabpour, Peyman. (2018). Twitter Diplomacy: Representation of Iran's Foreign Policy on Twitter. *New Media Studies*, 4(14), 66-108. doi: 10.22054/nms.2018.33305.515. [In Persian]
- Saeedeh Moradifar, Ali Reza Nasr Esfahani (2025) How Trump Frames himself and Iran: An Analysis of his Social Media Posts. <https://www.presstv.co.uk/Detail/2025/10/26/757610/how-trump-frames-himself-iran-analysis-social-media-posts>.
- Fiske, A. (2007). *Introduction to Communication Studies* (M. Mehdiadeh, Trans.). Nam Sadiq University Press. (Original work published 1982)
- Kalantari Khandani, Ezzatollah, Farrokhi, Mohammad Hassan and Ghonchehpour, Musa. (2019). Critical Discourse Analysis of Trump's Tweets Based on the Van Dyke Model. *Journal of Language Studies*, 12(34), 31-56. doi: 10.22051/jlr.2019.20256.1545. [In Persian]
- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2010). *Reading Images: Social Semiotics Approach to Visual Text Analysis* (F. Forasti & M. Tavousi, Trans.). Ministry of Culture and Islamic Guidance Publications. (Original work published 1996)

Gounk, A. (2022). Network Approach in Public Diplomacy: A Critical Analysis in the Context of Mass Society Transformations. *Scientific Research Journal of Communication*, 9(4), 4572. Available At: Akademikarsiv.alparslan.edu.tr

Hall, Stuart (2008). *Meaning, Culture and Social Life*, Translated by Ahmad Golmohammadi, Tehran, Tehran University Press. (Date of Publication of the Original Work: 1997).

Naqib, Sadat, Seyyed Reza. (2025). Challenges of Cyber Diplomacy in Iran. *Cyberspace and Social Media Studies*, 2(3), 5580. doi: 10.22083/cssms.2025.499627.1032. [In Persian]

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.